

Голод

Олександр Олесь

I

Проклятий, збуджений громами,
Підвівся, встав з землі
Й заскреготав голодними зубами
В гнилій, кривавій млі.

І він пішов, нестриманий, полями
До міст, до сіл, до хуторів,
Він нападав на все без тям —
І все без тям гриз і їв.

Він розривав бика руками,
Вівцю, як хліба шмат, ковтав,
Дітей малих з'їдав з кістками,
Не обминав дерев і трав.

Все з'їв. Тікати — не спаслися:
Догнав на горах, у лісах,
А тих, що в муках розп'ялися,
Він з'їв, голодний, на хрестах.

І враз самий лишився у пустелі,
Всміхнувся, зітхнув, на гору зліз
І написав огнем на скелі:
"Хліб, мир і воля — наш девіз".

II

Слухайте, слухайте крик із безодні,
Нашу молитву гарячу...
Ви, що обідали й ситі сьогодні,
Киньте хоч шкуру собачу!

Землю укрили ми трупом холодним,
Чорна земля посиніла...
Хліба нам, хліба нам, хліба голодним,

Вашої крові і тіла!

Як? Ви не знали, що впала посуха?!

Як? Ви не чули нічого?!

Де ж ваше серце, і очі, і вуха,

Де ж у вас крихта людського?!

М'ясо ви! М'яса нам, м'яса нам вволю!

Падло давно ми поїли.

Гляньте! По нашому чорному полю

Всюди розриті могили.

О, порятуйте, бо ми рятувались,

Кору ми їли і глину,

Людської крові із ран напивались,

Мати варила дитину!

Землю укрили ми трупом холодним,

Згляньтесь, о згляньтесь на муки...

Хліба нам, хліба нам, хліба голодним!

Хліба нам, хліба, звірюки!

III

Тиждень терпів я від голоду муки,

Плакав, ходив, простягаючи руки,

Врешті й ходити уже я не зміг,

Ледве дійшов і упав на поріг.

Встав би, підвівся... та зрадили сили...

Плакали діти, баби голосили.

Федір, мій син, на лежанці лежав...

Звісно, каліка: терпів і мовчав.

Рачки надвечір поліз я по двору,

Ледве добрався і вліз у комору,

Наче уже перемиг я й біду:

Їсти не хочеться — смерті вже жду.

Вранці на другий день — зирк! Аж у руки

Хтось мені суне кавалок макухи.

Хто це? Це ти, мій сусіда, Петро...
Бог хай віддячить тобі за добро!

Слина пішла... Затрусилися руки.
Боженьку милий! Кавалок макухи!
Де ти? Пішов вже. Аж нагло онук
Вихопив в мене кавалок із рук!

Хтів я схопитись, побігти, догнати,
Вирвати з рота! Навколішки стати...
Вже я підводжусь і падаю знов...
Впав непритомний, прокинувся — кров!

Мабуть, забився... Вже близько до краю...
Крутиться все навкруги... умираю...
В кого спитати б — чи з'їв хоч онук,
Може, і в нього хтось вирвав із рук.

IV

Ближче головоньку... Любий мій, спи...
Завтра ми підемо вдвох у степи.
Пташка співає там, бджілка гуде,
Батечко рідний, далекий нас жде.

Сядемо в полі ми втрюх на межі...
"Батечку рідний, нам все розкажи.
Де ти так довго в дорозі баривсь,
Де ти так в чистім степу закуривсь?"

Спи, моя біла пушинко легка,
Дам я сьогодні тобі молока.
Знову тече воно в грудях моїх.
Пий, моя пташко, бо пити не гріх.

О, полилось, потекло по щоці...
Пий, це малина в моїм молоці.
Це я вишневого соку влила,
Щоб моя зірка рожева була.

Сил не стає... Ось де лихо-біда.

З ким же лишишся ти, квітко бліда?
Як же без мене ти будеш рости,
Хто тебе стане у люди вести;

В кого заснеш ти на теплім плечі,
Хто тебе вкриє рядном уночі?
Ні, я на муки тебе не віддам,
В лісі не кину голодним вовкам!

Мій ти! Не бійсь! Притулися і спи.
Вранці ми підем туди, у степи...
Пташка співає там, бджілка гуде,
Батечко рідний на конику жде.

V

Ввечері голову вчора одрізала
Галі... дитині моїй,
Вдосвіта, вранці сьогодні поснідала...
Що це я, що це я? Боженьку мій!

Так, я одрізала пилкою голову,
Думала: м'ясо я з'їм...
Думала — м'ясо, а їла я коливо...
Коливо, коливо, бий мене грім!

Царство небесне їй. Ти не лишилася
В світі без мене сама,
Мати твоя не корилась, а билася,
Тільки... вже сили нема.

Людоньки!.. (Що це я — сплю?)
Вбила дитину свою!..
З холоду, з голоду я збожеволіла...
Людоньки!.. (Що це я — сплю?)